

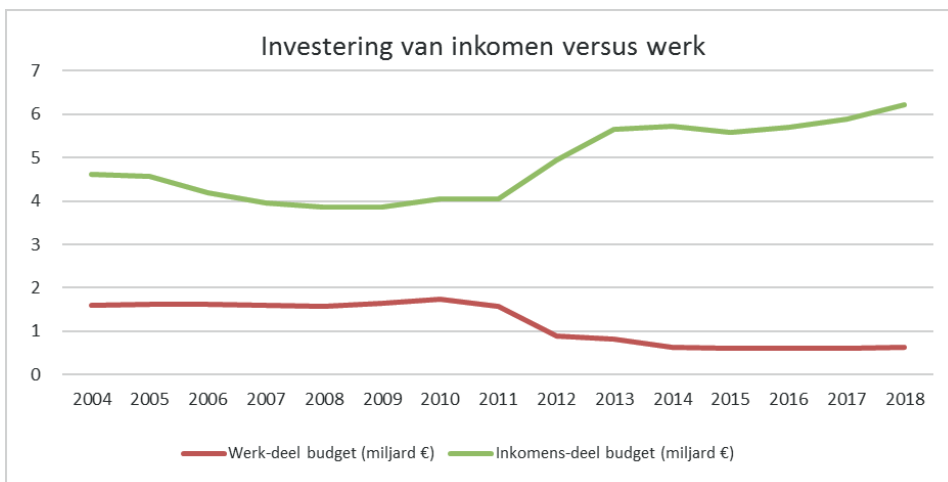
Position paper voor het Rondetafelgesprek Evaluatie Participatiewet 20 februari 2020

Verbeter Participatiewet en geef gemeenten meer regie

Maak van de Participatiewet een échte *participatiewet*. Gemeenten willen graag dat iedereen mee kan doen en dat er geen mensen met een uitkering langs de kant staan. De structuur en invulling van de wet sluit op dit moment echter niet aan op de aannames en doelstellingen van de Participatiewet. Niet iedereen in de bijstand kán namelijk (direct) aan het werk. Voor een relatief grote groep is andere vorm van begeleiding en ontwikkeling nodig dan bemiddeling naar werk. De intentie van het concept wetsvoorstel voor een passend aanbod zou een goede stap in de richting van een échte *participatiewet* kunnen zijn. Maar dan zijn daar wel de juiste randvoorwaarden en financiële middelen voor nodig.

De naam van de Participatiewet impliceert een wet die er aan bijdraagt dat iedereen mee kan doen. In de praktijk is het echter een wet die voornamelijk voorziet in inkomen, zoals duidelijk zichtbaar wordt in onderstaande figuur. Sterker nog, als gevolg van de forse bezuinigingen op de

re-integratiemiddelen (het Werk-deel) kúnnen gemeenten de participatiegedachte voor de gehele doelgroep in de praktijk niet realiseren. Het re-integratiebudget is vanaf 2010 namelijk per uitkeringsgerechtigde gedaald van € 4.500 naar € 1.500.

Ga uit van vertrouwen

Om de ambitie waar te maken dat iedereen met een uitkering mee kan doen, is naast voldoende financiële middelen ook vertrouwen nodig. Ten eerste vertrouwen in inwoners. Het huidige paradigma van de Participatiewet met veel controle en rechtmatigheid past niet bij de ondersteuning van kwetsbare uitkeringsgerechtigden die wel willen maar (nog) niet kunnen. Ten tweede is vertrouwen nodig in gemeenten. Geef gemeenten de ruimte om de juiste balans toe te passen tussen 'de wortel en de stok' om inwoners te ondersteunen bij de beweging die nodig is. Ten slotte is een betrouwbare overheid nodig om de inclusieve arbeidsmarkt te realiseren. Deze transformatie vraagt veel van verschillende partijen in het land, zoals werkgevers. Voor het realiseren van duurzaam werk voor kwetsbare inwoners is vertrouwen nodig tussen de verschillende betrokken actoren. Goed dus om verbeteringen door te voeren in investeringen te doen, maar houd de koers van het beleid wel goed vast.

Voorstellen om de Participatiewet te verbeteren

Het SCP heeft de Participatiewet geëvalueerd¹ en geconcludeerd dat er ruimte is voor verbetering. Maar ook de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid² en de Commissie Borstlap³ bieden concrete handvatten. In navolging van minister Koolmees die bij de ontvangst van het rapport van de Commissie Borstlap zei: "Ons systeem past veel werkenden niet meer", stellen wij "Deze Participatiewet past veel niet-werkenden niet meer". Wij vinden het teleurstellend dat het kabinet de Evaluatie van de Participatiewet van het SCP terzijde legt, en zelfs wetsvoorstellen opstelt die tégen de aanbevelingen van het SCP lijken in te gaan, zoals het wetsvoorstel breed offensief en het wetsvoorstel passend aanbod. In beide wetsvoorstellen worden de ambities bijvoorbeeld vergroot zonder de benodigde investeringen. Wij doen daarom drie verbetervoorstellen voor de Participatiewet:

1. Naar één regeling voor de basis van de arbeidsmarkt en bestaanszekerheid

We streven naar een arbeidsmarkt waar hobbels en schotten tussen regelingen zijn verdwenen, waar het voor werkgevers eenvoudig is om mensen die nog langs de kant staan werk te bieden, en waar gemeenten maatwerk kunnen leveren. Wij beogen één regeling voor de hele

basis van de arbeidsmarkt. Het inkomen mag bij ontwikkelingsstappen richting activering en werk niet onzeker worden, zoals nu dreigt bij de verruimde vrijlating voor arbeidsgehandicapten. Inwoners hebben baat bij een stabiel en voorspelbaar inkomen. Het toeslagensysteem moet worden herzien, omdat dit onder andere een grote oorzaak van veel schulden en inkomensonzekerheid is.

2. Anticyclisch investeren in de ontwikkeling van inwoners

Budgetten moeten op een realistische manier aansluiten bij en meebewegen met de ontwikkeling van de opgave in de tijd. Draai de reductie van het re-integratiebudget tot een derde van de omvang terug en zorg voor een anticyclisch investeringsmodel voor de Participatiewet en het arbeidsmarktbeleid. Hierbij vragen we aandacht voor bijvoorbeeld de mogelijkheid van een buffer of fonds. Op deze wijze zijn we in staat inwoners ook ten tijde van economische neergang en tijdelijke werkloosheid werkfit te houden door te investeren in het op peil houden van kennis en vaardigheden.

3. Een samenhangende aanpak op gebied onderwijs-scholing-arbeidsmarkt, een leven lang ontwikkelen

Een leven lang ontwikkelen moet hoog op de agenda staan. In de ontwikkeling van de arbeidsmarkt is de verwachting dat onderwijs en scholing van mensen steeds belangrijker wordt voor het vinden en behouden van werk. Zie hiervoor ook de aanbevelingen van de commissie Borstlap. Door de terughoudende en vooral faciliterende rol van het Rijk op het gebied van leven lang ontwikkelen, en de beperkte middelen die het Rijk hiervoor uittrekt, dreigen lokale en regionale initiatieven op dit terrein te verzanden. De urgentie ontbreekt en overheidsoptreden is nodig om vooral voor inwoners die laag en middelbaar opgeleid zijn te voorzien in een leven lang leren en ontwikkelen.

Zie ook

Zie ook [Bestuurlijke reactie van de VNG, G4, G40, Divosa en Cedris op de evaluatie van de Participatiewet](#) (november 2019)

Bestuurlijke reactie van de [VNG](#) en [Divosa](#) op het wetsvoorstel passend aanbod (januari 2020).

Februari 2020

1 https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2019/Eindevaluatie_van_de_Participatiewet

2 <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2020/01/15/het-betere-werk>

3 <https://www.reguleringvanwerk.nl/actueel/nieuws/2020/01/23/index>